

Tukea ja palveluita
työllistymiseen
Asperger-henkilöille

UUDENMAAN
VAMMAISPALVELUSÄATIÖ

Tuet ja palvelut käyttöön

Työpaikkaa etsittäessä on toisinaan hyödyllistä käyttää erilaisia kunnan tai Työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimiston) palveluita ja tukia. Tähän esitteeseen on pyritty kokoamaan asperger-henkilöiden (AS-henkilöiden) useimmiten käyttämät palvelut, sekä ne palvelut joista on koettu olevan eniten hyötyä.

Mikäli työllistymisessä on hankaluuksia, tarjoaa TE-toimisto useita erilaisia palveluja aktiivisesti. Mahdollisuuksista on silti hyvä olla itsekin tietoinen, jotta

oikeat palvelut ja tukimuodot tulevat varmasti hyödynnettyä ja huomioitua. Omaa työllistymispolkua on hyvä miettiä aktiivisesti myös itse.

Työvoimaviranomaisten näkökulmasta työllistymispolku kulkee usein ensin koulutukseen tai työkokeiluun, jonka jälkeen pyritään pääsemään työharjoitteluun ja palkkatyöhön. Oma-aloitteisuus kuitenkin kannattaa ja kun tukimuodot tietää, on omaa väylää työelämään helpompi rakentaa itsenäisesti.

Työharjoitteluun tai työelämävalmennukseen hakeutuminen

Työharjoittelu ja työelämävalmennus tarkoittavat molemmat palkatonta harjoittelua työpaikalla. Eri nimikkeet johtuvat siitä, että harjoittelun ehdot vaihtelevat hieman asiakkaasta riippuen.

Työharjoittelu- tai työelämävalmennuspaikkaa voi etsiä itse tai TE-toimiston avustuksella. Kun työpaikka on löytynyt, harjoittelupaikka, työntekijä ja TE-toimisto tekevät yhdessä sopimuksen harjoittelusta. Sopimukseen merkitään työn kesto ja muut ehdot. Työharjoittelu tai työelämävalmennus voi kestää enintään kuusi kuukautta yhden työnantajan palveluksessa. Harjoittelupaikalle ei koitu työntekijästä mitään kuluja ja TE-toimisto huolehtii myös vakuutuksesta.

Tuettu työllistäminen

Palkkatyöstä neuvoteltaessa on tärkeää olla selvillä siitä, voiko työnantaja hakea kustannusten kattamiseen TE-toimistosta haettavaa palkkatukea tai joissain kunnissa myönnettävää työllistämisen kuntalisää. Nämä tuet laskevat työnantajan kustannuksia merkittävästi ja parantavat työn saannin mahdollisuuksia. Asperger-diagnoosin saaneen työttömän henkilön työllistymistä voidaan tukea maksamalla työnantajalle osatyökykyisen palkkaamiseen tarkoitettua palkkatukea. Lisäksi pitkän työttömyyden perusteella voidaan

palkkatukea toisinaan maksaa enemmän. Joissain kunnissa kunta tukee yrityksiä työllistämiseksi myös kuntalisän avulla.

Sekä palkkatuki, että työllistämisen kuntalisä maksetaan suoraan työnantajalle ja se kattaa osan palkkakustannuksista. Työnantajat eivät kuitenkaan usein itse ole selvillä mahdollisista tuista, joten työpaikkaa haettaessa on osattava itse kertoa, mitä tukia työnantajan on mahdollista saada ja kuinka niitä haetaan. Omista tukimahdollisuuksista voi kysyä tietoja omasta TE-toimistosta.

Sekä sosiaalitoimen, että oman TE-toimiston kautta saattaa olla mahdollista saada räätälöityjä palveluita, kuten esimerkiksi työhönvalmentaja tukemaan työnhaussa tai työpaikalla selviytymisessä. Lisäksi TE-toimisto tarjoaa tarpeen mukaan myös omia työllistymistä edistäviä palveluitaan, kuten erilaisia kursseja, koulutusta tai työnhakuvalmennusta.

Työnantajan tuet

Työllistämisen kannalta tärkeimpiä työnantajan saamia tukia ovat palkkatuet, mahdollinen työllistämisen kuntalisä ja työolosuhteiden järjestelytuki. Näiden tukien hakeminen on työnantajan vastuulla, mutta koska

työnantajat eivät usein tiedä tukien olemassaolosta tai kokevat ne hankaliksi, on työnhakijan hyvä osata esitellä ne. Myös työhönvalmentaja voi olla tässä avuksi ja esitellä mahdollisille työnantajille tarvittavat tukiasiat.

Työolosuhteiden järjestelytuki

Työnantaja hakee työolosuhteiden järjestelytukea työntekijän tarvitsemiin erityisjärjestelyihin tai muutostöihin. Tuen tarkoituksena on mahdollistaa työntekijän mahdollisimman tehokas työnteke AS-oireyhtymästä huolimatta. Tuen avulla työnantaja voi esimerkiksi remontoida työtilaa tai hankkia tarvittavia apuvälineitä. Järjestelytukea voi hyödyntää myös työntekijän työpaikalla tarvitsemien valmennuspalveluiden hankkimiseen. Työolosuhteiden järjestelytuki on varsin huonosti tunnettu ja hyödynnetty. Mikäli työntekijä kokee, että oma tilanne vaatii työolosuhteiden muuttamista tai valmennusta, on työnantajalle hyvä mainita kyseisen tuen olemassaolosta.

Työllistämisen kuntalisä

Joissain kunnissa maksetaan työnantajille kuntalisää sillä perusteella, että he palkkaavat pitkään työttömänä olleita henkilöitä. Kunta siis maksaa jälkikäteen osan työnantajan palkkauskustannuksista.

Kuntalisän hakemisen ja myöntämisen käytännöt vaihtelevat kunnittain. Paikallinen TE-toimisto on kuitenkin yleensä hyvin perillä käytännöistä ja sieltä kannattaa kysyä lisätietoa asiasta.

Palkkatuki

Työnantajan on mahdollista saada joko työntekijän osatyökyvyn tai työttömyyden perusteella myönnettyä palkkatukea. Palkkatuki tarkoittaa sitä, että TE-toimisto maksaa jälkikäteen työnantajalle osan työttömän työnhakijan palkkauskustannuksista. Palkkatukea myönnetään sillä perusteella, että henkilön tuottavuuden kyseisessä työssä oletetaan olevan alentunut.

Osatyökykyisen palkkatuen saamiseksi henkilöllä on oltava lääkäriltä saatu lausunto, jossa todetaan asperger-oireyhtymän olemassaolo ja otetaan kantaa, kuinka se vaikuttaa työkykyyn kyseisessä työtehtävässä. Mikäli tukea haetaan työttömyyden perusteella ei mitään ulkopuolisia lausuntoja tarvita. Palkkatuki voidaan myöntää kerrallaan enintään kahdeksi vuodeksi.

Palkkatukea hakee aina työnantaja ja päätös palkkatuen myöntämisestä on oltava olemassa ennen töiden aloittamista ja työsuhteen solmimista. Tuen määrä voi olla enintään 75% työntekijän aiheuttamista palkkauskustannuksista.

Palkkatukea haetaan seuraavasti:

1. Työntekijä ja työnantaja sopivat työstä, työajasta ja palkasta. He eivät kuitenkaan vielä allekirjoita työsopimusta, vaan sopivat, että sopimus allekirjoitetaan, mikäli palkkatukihakemukseen saadaan myönteinen päätös.
2. Työnantaja anoo palkkatukea paikallisesta TE-toimistosta. Tukea anotaan yksinkertaisella lomakkeella, jonka täyttämiseen saa tarvittaessa apua TE-toimistosta. Tuen perusteeksi kirjoitetaan tilanteesta riippuen työttömyys tai osatyökyky.
3. Kun hyväksytty palkkatukipäätös tulee, työntekijä ja työnantaja voivat tehdä työsopimuksen ja työntekijä voi aloittaa työt
4. Työnantaja lähettää kuukausittain tiedon palkkauskustannuksista TE-toimistoon lomakkeilla, jotka tulevat palkkatukipäätöksen mukana. TE-toimisto maksaa näiden tietojen perusteella tuen työnantajalle kerran kuussa.

Palvelut

AS-henkilö voi saada tukea työnhakuun käytännössä kahdesta eri paikasta - joko työvoimapalveluista tai sosiaalitoimesta. Molemmilla tahoilla on usein erilaisia työllistymistä tukevia palveluita, sekä mahdollisuus ottaa ulkopuolista työhönvalmennusta tai jotain muuta asiantuntijapalvelua.

Olennaista palvelujen hankimisessa on kuitenkin se, että

suunnitelmissa katsotaan tarpeeksi pitkälle, aina lopulliseen päämäärään asti. Samoin on ajateltava asioita kokonaisvaltaisesti: hyväkään työhönvalmennus ei auta, jos muilla elämänalueilla on voimat kulluttavia vaikeuksia. Toisinaan parasta työllistymistä ja työntekoa tukevaa toimintaa on aivan muihin haasteisiin liittyvä valmennus tai terapia.

Palvelusuunnitelma

Jokaisella diagnosoidulla AS-henkilöllä on oikeus sosiaalitoimessa tehtyyn palvelusuunnitelmaan, jossa katsotaan mitä palveluja asiakas tarvitsee. Suunnitelmaa tehtäessä tai päivitettäessä on siis hyvä ottaa esille myös työllistymisnäkökulma, sekä päättää kuka työllistymisasiota koordinoi. Samoin on syytä pohtia toimeentuloa. Mikäli kokopäiväistä työtä ei ole mahdollista tehdä on osa-aikaeläke usein käytetty mahdollisuus.

Työhönvalmentaja

Työhönvalmentajalla tarkoitetaan yleensä asiakkaan henkilökohtaista valmentajaa, joka auttaa työllistymiseen liittyvissä asioissa. Asiakkaasta riippuen työhönvalmentaja auttaa hyvin erilaisissa asioissa: joku voi tarvita apua esimerkiksi työuran suunnitteluun, kun toinen taas tarvitsee käytännön neuvoja työpaikalla.

Valmennus

Työllistymiseen liittyen on olemassa useita erilaisia valmennuksia tarpeesta riippuen. Valmennuksessa voidaan harjoitella myös taitoja, jotka eivät suoraan liity työhön tai työllistymiseen, mutta joita kuitenkin tarvitaan, jotta työelämässä olisi mahdollista selvitä. Valmennus voi olla joko ryhmä- tai yksilömuotoista.

Asumispalvelut ja muu valmennus

Työnteon onnistumisen kannalta on tärkeää, että myös muut elämän osa-alueet ovat kunnossa. Sosiaalitoimen kautta on mahdollista saada tukea asumiseen tai päästä esimerkiksi palveluasuntoon, jossa kotiin saa säännöllisen henkilökohtaisen tuen. Lisäksi monia muita jokapäiväiseen elämään liittyviä valmennuspalveluita on mahdollista hankkia tarpeen mukaan.

Henkilökohtainen avustaja

Joissain kunnissa sosiaalitoimi myöntää henkilökohtaisia avustajia asperger diagnosoimalla. Henkilökohtainen avustaja voi toimia esimerkiksi työpaikalla, vapaa-ajan toimissa tai kotona, sen mukaan missä tukea tarvitaan.

UVPS
UUDENMAAN
VAMMAISPALVELUSÄÄTIÖ

Yhteystiedot

UUDENMAAN VAMMAISPALVELUSÄÄTIÖ

Sibeliuksenväylä 36 T1

04400 Järvenpää

Puh. 020 692 140

toimisto@uvps.fi

AS-VALMENNUS

Paasikivenkatu 1 A (2. krs)

04200 Kerava

Puh. 040 304 7970

as-valmennus@uvps.fi

Tämän esitteen tekemisen on mahdollistanut Raha-automaattiyhdistys, joka on rahoittanut vuosien 2007 - 2009 ajan LuoTyö -projektin toimintaa.

